

Рабиуль Авваль – 1438

Ассаламу алейкум, абзиз ватанагълийир. Салман аль Фарисийихъан вуйи гъядисди дупна, Пайгъамбарихъна ﷺ Жабраил малаик дупну, гъапну: «Дугъриданна, Яв Агъайи дупна: «Эгер Узу Ибрагъим пайгъамбар узуз дустди гъидиснуш, уву Йиз

ккунирди дидисназа. Увутанна багъаллу махлукъат халкъ гъапундарза. Дугъриданна му дюн'я ва душваъ айидар яв заанвал ва дережа улупбан бадали халкъ гъапунза. Эгер уву дайиш, Узу му дюн'я халкъ апидайза (Ибн Абсакир).

Гъаму гъядисдиан, Аллагъу Тааълайи Чан варитан ккуни лужкраз фициб дережа тувнаш аьгъю шулаки. Ав, дугъриданна, Аллагъу Тааълайиз думу кастан багъаллу, думутанна заанди вуйир адар.

Эгер Аллагъу Тааълайи му кас гъамци за дапнаш, хъа ухъу фици духъну ккунду?! Ухъура жвуван удукърукъан дугъан тириф хъапри, дугъан уъмрикан аьгъю апури, жвуваз аьгъюб имбудариз ктибтури духъну ккунду.

Магъа ихъ ккуни Мугъяммад пайгъамбар бабкан гъахъи вазра улубкъна. Гъачай му вазли артухъдиси дугъан уъмрикан, думу фицир гъахънуш ва гъж мялуматар аьгъю апухъа.

Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ



дупна: «Гъаму дюн'яийиъ шли фуж ккун гъапниш, ахиратдиъра гъадгъахъди хъиди». Ухъуз ккундаринхъа ахиратдиъ Пайгъамбарихъди ﷺ хъуз, ухъуз ккундаринхъа ахиратдиъ Дугъан «Ливауль Гъямд» пайдгъикк хъуз?

апурача! Гъит Аллагъу Тааълайи ухъу Мугъяммад пайгъамбар ккуни агъларикан, дугъан рякъюьди гъягърударикан апри! Амин!

ГАЗАТДИН РЕДАКЦИЯ

ГИРАМИ ВАЗ Дагъустандин муфтийи тебрик апура

Ассаламу алейкум ва рягъматуллагъи ва баракатугъ! Вари мусурнар улубкънайи гирами, Мугъяммад пайгъамбар бабкан гъахъи рабиуль авваль вазлихъди киваантан тебрик апураза.

Мугъяммад пайгъамбарин уьмур, дугъан апури гъахъи гаф-чал, рягъимлувал ухъкан гъаруриз нумуна ву. Гъаму вари ляхнарин гъаври ади, гъар йисан мусурнар му вазлиз лап иштагъ ади ккилигури шулу. Дурари илагъки му вазли гизаф салаватар урхури, мистариъ Пайгъамбарин ﷺ уъмрикан ктибтури, мавлидар урхури – гъациб саягънининди му ваз адапуз чалишмиш шулу.

Ккун апураза вари мусурнарликан, гъаму ваз ккудукъибалан къялягъра, ухъу му вазлин ибадатарикан киваълан гъадрапди,

имбу вазаригъра ва ихъ уьмрин ахирикъан Пайгъамбарин ﷺ уъмрикан аьгъю апури, артухъдиси салаватар урхури гъапуб.

Гъямд ибшри Аллагъу Тааълайиз! Дугъу ухъуз ухъу гъаму дюн'яийин илмиди Ахиратдиъ шлихъди хъуз ккундуш, ктабгъуз мумкинвал тувна. Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Гъиямат йигъан инсан, чаз гъаму дюн'яийиъ фуж ккунди гъахънуш, гъадгъахъди хъиди». Гъаци вуйиган, гъачай ккун апурихъа Пайгъамбарна ﷺ думу ккунидар, дугъан суннайихъди гъягърудар!

Гъарсариз Пайгъамбарин ﷺ гъякълу рякъюьди гъягъюб ккун апураза. Гъит ухъкан гъаруриз гъаму вазли гизаф салаватар урхуз, мянфяаьтнининди ваз адапуз Аллагъди ﷻ къувват туври!

АБЪГМАД-ГЪЯЖИ АБДУЛЛАЕВ

РД-ЙИН МУФТИЙ

АБЪГЪАДИ ККУНДУ Мистаъ учивган апури суннат-гъудган

МУГЪЯММАД МУСЛИМОВ

Мист – Аллагъу Тааълайин жилин вуйи хал ву кпури кми-кмиди гъарсар касдиз деебхъну а. Гъаци вуйиган, мистахъди аьлакълалу жюрбежюр суаларра арайиз гъюра. Думу суаларикан саб, мистаъ учвлу гъарсар мист гирами апибан суннат-гъудган апури, даршсана, гъадму мистаъ сациб вахтна гъузуз кпури ният айидаритан дапну ккундарин? Мисалназ, инсан мист фициб вуш лигуз учвиш, дугъура суннат апури?

СТР. 6

ДИНДИН КЪАНУН Гъудгнин жикбан шартлар

1. Гъудгнин жиклуз хай шлу марци шид ади ккунду.
2. Шид дижиклу ккуни вари гъендемарилан дубшну ккунду.
3. Жикпу йишварик нежес ва гъацира ранг, тъяам ва ниъ дигиш апури мутмиер кади ккундар.
4. Жикпу йишварин гъендемарик кубклуз штуз манигъвал апуруб фуклара алди ккундар (мисалназ, лак, клей, краска ва гъж).

Суннатарра хъади гъудгнин жикбан къайда:
– Къибла терефназди илдицну деъру.
– Эгер гажниан хъубзри гъудгнин жикпуруш, гажин гагул терефназди дивру, хъа ликар жикпруган – арчул терефназди.
– Саб литр шидтан артухъ

харж дарапуб.
– Хилар шубуб ражари жиклуб.
1-пи ражари – «Истиаъза», «Басмала»

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

СТР. 6



Пайгъамбар ﷺ бабкан гъахъи ваз



СТР. 3

Веледариз ужуб тербия тувуб



СТР. 4

«Уж'вал апуз гъялак йихъай инсанар»



СТР. 7

ИсламДаг – 10 йис Исламдин ляхин гъабхури

25-пи ноябрь республикайин «Дом Дружбы» залий диндин информацияйинна-аналитикайин портал ISLAMDAG.RU. сайтдин 10 йис тамам хъпан юбилей къайд апури ахю серенжем кюли гъубшну.

Душваъ РД-йин муфтиятдин вакилар, диндин ва жямаяблугъдин гуллугъийир, жигъиларин тешкилатар, гюкуматдин вакилар, республикайин адлу спортсменар, бизнесменар иштирак гъахъну. Серенжем кюли гъабхурайир адлу журналист, «ТСД Южный Дагестан» телеканалдин кюлин редактор Мугъяммадрасул Абаббаров вуйи.

Гирами Къур'андиан аятар урхбиинди мажлис ачмиш гъапну. Дидин къяляхъ уч духънайидариз сайт фици арайиз гъафнуш ва дидин тарих фициб гъабхънуш ктибураи видеоролик улупну. Хъасин юбилей тебрик апуз гъафидариз гаф тувуз хъюгъну.

Дагъустандин муфтийин заместитель Агъмад-гъажи Кахаевди думу порталги лихурайидар муфтийин ва чан терефнаан квантан тебрик гъапну. «Дугъри-



данна ИсламДаг сайтди ихъ халкъдин арайиъ дин тарабгъбан ляхин гизаф кюли гъубхну», – къайд гъапну А. Кахаевди.

Диндин СМИ-йин руководитель Мугъяммад-гъажи Мягъяммадовди чан терефнаан гъапну: «Сабпи нубатнаан му сайтдихъди алакъа айи гъарсар кас чпин юбилейихъди квантан тебрик апураза. Гъит Аллагу Таълайи му рякъюъ хъуркъувалар тувручвуз. Гъацира пуз ккундузузки, ухъура му ксари апураи ляхниз жвухъан шлуганси кюмек тувну ккунду. Гъи кми-кмиди гизаф инсанар соц. сетарий а, ари учвхъанра гъамарин макъалйирин репост апури, дин тарабгъбан ляхний иштирак хъуз шулчвхъан».

Гъацира му серенжемдиъ жилариз жаради ва дшагълийириж жаради викторина гъапну ва гъакълу жаваб тувуриз пешкешарра тувну.

Серенжемдин ахирий Islamdag.ru сайтдин кюлин редактор Абдулгъямид Гъажиевди вари уч духънайидариз чан терефнаан ахю вуйи чухсагул гъапну.

Консультативный советдин заседание

15-пи ноябрь РД-йин муфтийин заместитель Агъмад-гъажи Кахаевдин регъберваликкди Муфтиятдин Консультативный советдин сабпи заседание кюли гъубшну.

Дидин Советдиъ Муфтиятдин вари округарий айи вакилар, диндин, жямаяблугъдин ва наукайин интеллигенцияйин вакилар дахил шула.



Сабпи заседанияйиъ улхбаз сакъюдар суалар арайиз адагъну. Жюрбежор серенжемарин график гъапну ва Советдин заседанийири фу вахтари шулуш къайд гъапну. Вахтарик округариз душну, душваъ гъабхураи ляхнихъди таниш хъуз йикърар гъапну.

Хъасин округарин представителарин предложенийирихъ хъпехъну.

Александр Лукашенкои Къур'андиз мак гъапну. Гъаз?

Минскдин мист ачмиш апурган, Турцияйин президент Реджеп Эрдоганди Къур'андиз мак гъапну ва Дугъахъди Белоруссияйин президентдира мак гъапну.

Александр Лукашенкои дидин

гъакънаан пресс-конференцияйиъ гъамци гъапну: «Узу Къур'андиз мак гъапган, саспидариз думу ляхин къабул гъабхъундар, кюри гъебхъунзуз. Узуна президент Эрдоган думу мист ачмиш апурган, душваъ айча. Дугъаз Къур'ан пешкешди тувнийи ва дугъу дидиз мак гъапну. Ва узурра гъациб Къур'ан тувну, хъа узу фу дапну ккундийи? Узура дугъахъди текрар гъапунза».

Белоруссияйин президентди чав гъапну ляхни вари динарин агъларихъна гъюрмаг айивал улупураибу ву гъапну ва гъацира йиз гюкуматдиъ аьгъзариинди мусурмар айиз гъапну.



Дагъустандиъ Аьраб халифатдин вахтан пул гъибихъну

Дербентдиъ археологари раскопкойир апурган аьрабарин пул гъибихъну. Археологарин ахтармишариинди думу пул 743 ва 744 йисарин арайин вахтариъ гъабхъиб ву.

«Думу бици кепег ву, думу вахтна Арменияйин ва Азербайжандин наместникарин, думу вахтна дурар ахю къадарнагъди Аьраб халифатди дахил шулайи. Мицдар пулар дюн'яйиъ лап цибтан адар ва дурар тубариинди урхуз шулу», – гъапну Муртазали Гъажиевди.



Тарумовский райондиъ «Ас-салам» газатдин мажлис

Дагъустандин Тарумовский райондин Тарумовка гулаъ «Ас-салам» газатдин мажлис кюли гъубшну.

Думу серенжемдиъ Тарумовский райондин имам Агъмадрасул Качалаев, диндин гуллугъийир ва жигъиларин ва жямаяблугъдин тешкилатар иштирак гъахъну.

Чпин улхбарий алимари Пайгъамбарихъди ﷺ, Дугъан суннайихъди гъягъюб, ужувлахъна теклиф апуб, харжувлахъан инсанар ярхла апуб хусуси месэлади дебккн ккунду гъапну.

Мусурман касдин тмуну мусурмандин улихъ вуйи фарзарикан улхури гъапну: «Мусурман касдин тмуну мусурмандин улихъ хъуб фарза: Дугъан саламдиъ жаваб тувуб, думу ищруган, дугъин улукъуб, кечмиш гъахъиган,

душваъ иштирак хъуб, дугъан теклифназ жаваб тувуб, ва дугъхъан доаъ апуб, мисалназ, дугъу инчи гъапган»

Гъядисдиъ дупна: «Увуз ккунит тмунуризра ккун апин, увуз даккниб, дугъазра ккун мапан» (Агъмад).

Мажлисдин ахирий варидари сатиди доаъ гъапну.



Ипру сурсатар айи холодильник

Санкт-Петербургдайи гашди айидариз ипруб тувуз кюри вари инсанар гъягъру йишвахъ холодильник дивну. Душвазди гъарсар касдихъан ипруб дивуз шулу, хъа мюгътаж'вал айидарихъан душ'ан чпиз ипруб адабгъуз шулу.

Думу ляхниз гизафдари хусуси фикир тувну ва чпин ипрубдикан думу

холодильникдиъра иври гъахъну. Гъамус мюгътаж'вал айидари холодильникдиан адагъну ипури шулу. Думу ляхнин тешкилатчйири Урусиятдин жара регионариъра гъамциб акция апуб герек ву кюра. «Пуч хъуз гъитри, хъа дурар гатлахъайизтан, гъамциб мянфябтлу ляхин гъапниш ужу ву», – кюра иштиракчйири.

<p>Учредитель Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана</p> <p>Редакционный совет Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ</p>	<p>Заместитель муфтия РД Махди-хаджи МУТАЙЛОВ</p> <p>Главный редактор Азиз МИЧИГИШЕВ</p> <p>Редактор Ансар РАМАЗАНОВ</p> <p>Канонический редактор Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ</p> <p>Корректор Шарафудин ДАШДЕМИРОВ</p> <p>Дизайн, вёрстка</p>	<p>Мухаммад МУХИДДИНОВ Иса ОМАРОВ</p> <p>Менеджер Абдулсабир АХМЕДОВ</p> <p>При перепечатке ссылка обязательна. Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам». Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.</p>	<p>Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г. Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____</p> <p>Тираж 2 100 экз.</p> <p>Сдано в печать: (график) 30 ноября 2016 г. в 17:00 (факт) 30 ноября 2016 г. в 17:00</p>	<p>Адрес редакции: 367015, РД, г. Махачкала, проспект Акушинского, 5-я линия, 19. Телефон редакции: 8-928-530-59-70.</p> <p>Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222. по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.</p> <p>E-mail: assalamweb@gmail.com www.assalam.ru</p>
--	--	---	---	--

Пайгъамбар ﷺ бабкан гъахъи ваз

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Магъа ухъу вари ккилигурайи, ухъуз варитланна ккуни Мугъяммад пайгъамбар бабкан гъахъи раби-уль-авваль ваз улубкъна. Му вари мусурман лап иштагъниинди ккилигурайи ваз ву. Гъаз гъапиш, думу вазли Аллагъу Тааълайи му жилина Чав халкъ гъаплу махлукъатарикан варитлан заанди дерккнайи, Чаз варитлан ккуни ва вари алам гъадму кас бадали халкъ гъаплу Мугъяммад пайгъамбар бабкан гъахъи ваз ву. Йиз фикриан, му вазлин фазилатнакан, Мугъяммад пайгъамбарин заан дережайикан хабар адрудар мусурманарин арайи гъичра адаршул. Мусурман дару ксаризра кмиди му касдин уьмрикан лап ужуди агъя. Аллагъу Тааълайи Мугъяммад пайгъамбар бадали вари алам халкъ гъаплунза, кпура. Аллагъу Тааълайин му гафарикан ухъу гъарсари фикир дапну ккунду. Яни ухъу вари гъаму кас бадали халкъ дапнайидар вухъа. Гъаци вуйиган, гъаму макъалайи жикъиди Мугъяммад пайгъамбарикан ктибтидихъа.

Мугъяммад пайгъамбар бабкан хъувал

Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ филин йисан раби-уль-авваль вазлин 12-ди, итни йигъан Мекка шагъриъ, къурайшитарин тухумдиан вуйи Гъашимдин хизандиъ бабкан гъахъну. Дугъан адашдиз Абдуллагъ кпури, дадайизра – Аминат.

Думуган Аравияйиъ айи аьдатариз асас духъну, къюд йис хъайизкъан вуйи вахтна Саад кпуру тухмарикан вуйи Гъалимат кпуру хпири дугъаз чан мухрилан никк тувнийи.

Пайгъамбарин ﷺ адаш къанна хъуд йисаъ ади, дугъан хпирик къюб вазлин бицпир кайи вахтна, кечмиш шулу, хъа дада йикпруган, балин йирхъуд йис вуйи. Думу йикбалан къяляхъ къюд йисан Мугъяммад ﷺ чан аба Абдул-Муталибдихъ яшаммиш шули гъахъну. Хутлин миржид йис гъабхъиган, абара кечмиш шулу. Хъа-

ра гъалатлар дарапну, фикирлу бай вуди гъахъну. 25 йис яш гъабхъиган, Мугъяммадди ﷺ, адлу ачлини дишагъли Хаджатарин теклифниинди, думу чаз хпирди гъадагъуру. Гизаф къадар адлу ксариз Хаджатарин чпиз хпирди гъадагъуз ккундийи, амма дугъу разивал тувундайи. Мугъяммад ﷺ чан ватанагълийирин арайиъ намуслу, лайиклу кас вуди, адлу духънайи, дугъу гъич саб вахтнара кучлал апулдайи.

Пайгъамбарихъна Жабраил гъувал

Сабпи ражну Мугъяммаддин ﷺ аьндарвалин ляхин дугъан 40 йис дубхънайиган ашкар гъабхънийи. Дюн'яйин, яшайишдин ва йиклувалин сирамикан ялгъузвалиъ фикрар апуз кпури, думу «Гъираъ» кпуру дюрхъяз нубатнан ражну дугъанайиган, саб дупну дугъахъна Жабраил малаик дугъу, буйругъ апуру: «Икбра!» («Урх!»). Мугъяммадди ﷺ жаваб тувру: «Ууз урхуз агъдар-



син думу чан халу АбуТалибди чакъна гъадагъуру.

Зегъмет зигбахъна ухди вердиш гъахъи Мугъяммад ﷺ мекканлуьирин чарвийрихъ гъушну. Лапра ухди, бицпигандин вахтналан ккебгъну, думу камаллу, гъакъ'вал ккуни, ихтибарвализ лайиклу, хъугъ'вал кпулиз адабгъру, чан гаф тасдикъ апуру, эдеблу, намуслу, гъич саб жорейин-

зуз». Дугъаз, дугъриданна, урхуз агъяди гъабхъундар. Малаикди чан буйругъ текрар апуру, хъа дугъу цлийиклултлан хъана гъациб жаваб тувру. Шубуби ражну Жабраил кпуру: «Урх, Первердигарин чъвурнахъан...» Мугъяммадди ﷺ гъадму гафар текрар апуру, ва дугъаз дурар чан кивак гъидикланси шулу. Жабраил малаикди Мугъяммаддин, уву



пайгъамбар вува, Аллагъди Гъаънайир вува, кпури хабар тувну. Гъаддихъанмина Аллагъу Тааълайихъан Жабраил малаикдиланмина Мугъяммад Пайгъамбарихъна ﷺ Къур'ан рубкъуз хъюгъювал субут гъабхъи. Думу ляхин 23 йисан арайиъ давам гъабхънийи. Дюн'яйин агъвалатариз тялукъ вуди, тарихдин лазим гъабхъи дюшюшариъ инсаниятдиз Къур'ан паяриинди ачмиш шули гъабхъну.

Мугъяммад Пайгъамбари гизаф вахтарин муддатнаъ, агъ апуз ва ккюгъюз даршлу читин шартларий Ислам тарабгъуз, дидин ад за апуз хъюгъну. Къурайшитар Пайгъамбариз ﷺ къаршуди удучпури гъахъну, фицики дурариз чпин къурулушдин аьдатар чпуру апурувализ хатла айивал агъю гъабхънийи. Дурари Мугъяммад ﷺ ва сарпи мусурманаринжиг апури, дугъан чъвур исккан апури дурарихъди гъархъри гъахъну. Дугълан футнийир апури, думу шаир ву, фалабахан ва аьмалдар ву, жинарихъди аьлакъа айир ву, кпури, гъахъну. Къафирари чпиз айи вари къуватар ва мумкинвалар дугъу тарабгъуз хъюгънайи диндиз къаршуди гъагъбаз жалб апури. Дугъин аьлхъюри, дугъин бицпидар, фикирсузар алаури, дугъаз гъванар гатлахъури, думу йиклуз къаст ади, чарийр агури гъахъну. Мугъяммадди ﷺ ва дугъан терефкари Аллагъ ﷻ бадали ва Дугъан дин бадали варибдикк ккюгъри, вари агъ апури гъахънийи.

Дугъан аьндарвалин ляхнар ашкар гъахъихъанмина йицпидар йисна гъацл гъабхъиган, Аллагъу Тааълайи думу Завариз гъахуру. Сифте Аллагъди ﷻ думу йишвандин вахтна Меккайин Иерусалимдиз, Байтул Мукъаддасдин мистаз гъахуру, хъасин завариз адауру. Душв'ин дугъаз гизаф къадар аьламатар улупуру: дугъаз чпин нягъакъ ляхнарив ва чпи деету гъалатлариз лигну жаза гъадабгъурайидар гъаркъну, думу пайгъамбарихъди гюрюшмиш гъахъну, дугъаз Аллагъдин ﷻ гизаф къадар жинивалар ашкар гъаплу – дурарикан дугъу сарун гъич саризра гъапундар. Думу Аллагъди ﷻ гъич саркъан ададау за-

вун аьршдиз адагъну, ва гъаддиинди Аллагъди ﷻ дугъаз саризкъан дарапну асас гъюрмат гъаплу.

Медина шагъриз гъижра апуб

Аллагъу Тааълайин амриинди ва ихтиярниинди сифтейин мусурманарихъди Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ Меккайин Ясрибдиз къоч шулу. Хъасин думу Ясриб шагъриз Пайгъамбарин ﷺ шагъур – Медина кпуру чъвур тувнийи. Мугъяммад Пайгъамбар садпи мусурманарихъди Меккайин Мединайиз гъижра гъаплхъанмина, мусурманари чпин тарихдин йисар гъисаб апуз хъюгънийи.

Садпи мусурманаринна къафирарин арайиъ гизаф къадар дявийр ва кчпихбар кпули гъушну. Ислам явашявашди Аравияйин полуостровдин тарабгъуз хъюбгъру. Пайгъамбари ﷺ инсанариз Ислам дин улупури, дидин вазифийрикан ва мажбурнайирикан ктибтури, гъадагъа дапнайи терефарикан улхури гъахънийи; дугъу дюн'яйизра, Ахиратдизра хайирлу ляхнарарикан ктибтури ва Ахират бадали хайирлу рякъяр ашкар апури гъахънийи, инсанариз гизаф къадар аьламатар-моъжизатар улупуйи. Аннаммиш апуру инсанар гъюблан-гъюбаз артухъди Пайгъамбарин ﷺ рякъюз гъюру. Гъамци Гъижрайин къяляхъ йицпидар йисан Мугъяммад Пайгъамбари ﷺ тарабгъу дин Аравияйин вари полуостровдин варитлан асасуб ва агъвал чан хлиз гъадабгънайиб гъабхъну.

Инсанарин арайиъ Ислам дин бегъемди тарабгъан къяляхъ, гъижрайин йицпидар йисан, раби-уль-аввалин вазлин 12-пи йигъан Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ 63 йисандин яшнаъ ади Аллагъдин ﷻ рягъматдиз гъушну. Мединайиъ кечмиш гъахъир думу гъадушваъ накъвдик кивру – чан хпир Аьйшатдин хулаъ, Пайгъамбарин ﷺ мистан багахъ. Гъамусаят Пайгъамбарин ﷺ мист яркъу дапна ва дугъан накъв мистан гъацкъяляъ дубхъна.

Гъит Аллагъу Тааълайи ухъуз му касдикан вуйи агъювалар йигълан-йигъаз артухъ апуз амур апури!

Веледариз ужуб

Гьямд ибшри Аллагу Тааьлайиз, салат ва салам Пайгъамбариина ﷺ, Дугъан хизанариина ва асгьябариина.

АБГЪМАД-ГЪЯЖИ АБДУЛЛАЕВ

РД-ЙИН МУФТИЙ

Эгер ухъу «ичв веледар фицдар духъну ккундучуз?» кѳуру соц. опрос гъапѳиш, вари абѳир-бабариз чпин веледар сагъвал хъайидар, зигъимлудар, ужуб хасиятнан, аьгъювалар айидар ва гъ.ж. духъну ккундучуз кѳури хабар тувур. Ав, дурарин жавабарикан 90 %, ляхнарихъди тѳлукъ духъну адру мурад-метлебар ву. Гъамдиан суал арайиз гъюру: **Веледар яв метлебар айидар хъпан бадали, дурариз фициб тербия тувунва?**

Гъайифки, му суал тувган, саспидари дишлади веледин, диндин тереф дарди, тмуну терефназ лигуру – заан образование ва, эгер вари ужуб гъабхъиш, гизаф пул айивал.

Амма аба-бабу веледиз ужуб ляхинна, ужудар дакъатарѳан артухъ тувну ккунидар айиваликан дурари фикир апѳурадар: Аллагу Тааьлайин улихъ ухъу дурарихъан жаваб туврубдикан.

Пайгъамбари ﷺ дупна: **«Учвкан гъарур марччлихъан ву, ва гъарур чан лижхъан жавабар ву»** (Аль-Бухари, Муслим).

Ва уву, велед фицир духъну ккундуш, фикир апѳайиз улихъна, увхъан дугъаз фициб тербия тувуз шулуш ва веледихъан увкан фу чаз гъадабгъуз шулуш, фикир дапѳну ккунду. Саспи абѳир-бабари веледарин улихъ чпи апѳру бязи гафарин, ляхнарикан фикир апѳурдар, хъа дурари гъарсаб гаф, апѳру ляхин увхъан дубгъура. Ари гъамушваъ суал арайиз гъюра: **«Яв веледар фицдар духъну ккундувуз?»**

Веледдин ужуб тербия хъпан бадали, фу ляхниз хусуси фикир тувну ккунду? Сабпи нубатнаъ, увуз думу фицир духъну ккундуш, ари гъаци уву дугъаз яв тереф улупну ккунду. Велед чаз рякъюрарийбдихъна гъялак шулу.

Аллагу Тааьлайи ва Пайгъамбари ﷺ ухъуз веледарин абѳир-бабарихъна ва абѳир-бабарин веледарихъна вуйи гъякъярикан хабар тувна, амма, гъайифки, ухъу дурар кѳваълан гъаърахъа.

Абѳир-бабарин веледарин улихъ вуйи гъякъяр

1. Абѳир-бабариз аьгъяди ккундуки, веледин уьмур ва дугъан диндин тереф чпи туву тербияйилан асиллу ву. Дидин гъякънаан Пайгъамбари ﷺ дупна: **«Гъарсар велед Исламдиъ бабкан шулу, хъасин абѳир-бабари дугъкан иудей, христианин, ясана язъчник апѳуру»** (Аль-Бухари).

Гъаму гъядисдиан аьгъю шулуки, веледин аькъида абѳир-бабарилан асиллу ву ва гизафси дурари абѳир-бабарин тербия ва гъадрари кѳуруб фикриз гъадабгъуру.

Велед иман айир, ужуб тербия айир, Аллагу Тааьлайихъан гъчѳур хъпан бадали, сабпи нубатнаъ аба-баб гъацдар духъну ккунду. Яни кѳваъ иман айидар, чпин али фарзар тамам апѳурдар ва гъ.ж. Гъадрари бицѳи вахтаннамина чпин абѳир-бабарик кайи ужудар хасиятар жвувахъна дисруганси.

Сар ужур касдин чаз хпир агури лап

гизаф вахт гъабхъну, хъа дугъхъан думу гъякънаан гъерхган, дугъу йиз хъуз имбу веледариз гъякълу дада агураза гъапну.

Ихъ вахтна гизафси веледар ужуб гъялнаъ а, яни гъазанж ва думу гъял гъабкъган, аба-бабра сарун сикин шулу, велед пулин дакъатарихъди ужуди ву, кѳури. Амма кѳваинди гъибтну ккундуки, веледари гафарииндѳтан чпиз рякъюрарий ляхнариинди гизаф тербия гъадабгъуру. Велед бабкан гъахъиган, Аллагу Тааьлайин улихъ жвув'ин фукадар ахъю жавабарвал алди вуш, аьгъяди ккунду, гъаз гъа-



пиш дугъаз ужуб тербия тувну, дугъкан гъякълу мусурман кадаъну ккунду.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

Аллагу Тааьлайи дупна (мяна): **«Аьгъю апѳинай, ичв мал-мутму ва веледар учвуз имтигъан ву, ва аьхю ужара Аллагу Тааьлайин ву»** (сура «Аль-Анфаль», аят 28).

Му аятдин мяна туври дибикѳна: «Му аятдиъ Аллагу Тааьлайи инсанариз мал-мутму, веледар имтигъан вуйиди халкъ дапѳнайиб аьгъю апѳинай, кѳура. Гъадрар себеб вуди, Аллагу Тааьлайи, мал-мутмуийина веледарин илчѳихну, думу касди Аллагу Тааьлайи рази даршлу ляхнар апѳуруш, лигуру».

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Аллагу Тааьлайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): **«Я Аллагъдихъ ﷻ хъугъдар! Гъит ичв мал-мутмуийи ва веледари учву Аллагу Тааьлайин апѳбахъан ярхла дарапѳри. Хъа фузар кѳваълан апѳрударикан гъахъиш, дурар зарар гъабхъибарикан шул»** (сура «Аль-Мунафикъун», 9-пи аят).

Веледар, Аллагу Тааьлайин апѳбахъан ярхла апѳуз, дугъаз аьсивал улупуз себеб хъуз мумкин ву, хъа саспи дѳошюшариъ дурар ярхла духъну ккунду душмнарра хъуз мумкин ву. Ари гъаци абѳир-бабарра, эгер дурари чпин веледариз фикир тутрувди гъитиш, Аллагу Тааьлайиз аьсивал

улупрударикан шулу.

Гъаци вуйиган, гъарсар аба-бабу чпин веледарикан фузар шулаш фикир тувну ккунду: ужувлан, даршсана харжувлан ляхнариъ кюмекчѳир шулаш? Аллагу Тааьлайиз разивализ себеб шулаш, даршсана харжувлаз?

Аллагу Тааьлайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): **«Учву ва ичв хизанар цѳихъан уьрхъай...»** Имам Суютѳийи, му аятдиз мяна туври, гъапну: **«Жвув ва жвуван хизандиз ужувлакан улупай ва ужуб тербия тувай»** Ибн Аьббасди му аят-

найиз гъижра гъапѳну ва гъадушваъ му дѳон'яйилан гъушну кѳури – гъамцдар мялуматар тувну ккунду.

5. Хъасин дугъаз гъудган апѳуз улупуб, фарз увш бисбакан ва жара фарзарикан хабар тувну ккунду. Эгер увуз дурар хъайи-хъайиси тамам апѳуз аьгъдарш, дугъаз мялим дагну, ари гъадгъахъна гъаъну ккунду. Пайгъамбари ﷺ дупна: **«Ургуд йисхъанмина веледариз гъудган апѳуз амуру апѳинай, 10 йисхъанмина, эгер гъудган апѳурдарш, аьзаб тувай ва гъадму вахтнахъанмина дурар жаради ахуз кивай»** (имам Аьгмад, Абу Дауд).

6. Абѳир-бабари веледиз Къур'ан урхуз улупбаз хусуси фикир тувну ккунду.

Гъядисдиъ дупна: **«Учвкан варитѳан заан вуйир, Къур'ан аьгъю дапѳну, имбударизра улупруру»** (Аль-Бухари).

Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Къур'ан аьгъю дапѳну имбударизра улупру касдин абѳир-бабарин кѳул'ин Гъиямат йигъан нурикан вуйи таж хъибди ва дидин аквра ригъдин аквсиб шул ва дурарин гъаму дѳон'яйиъ саризра дяркъюсиб палатра шул. Дурари гъерхди: «Фу ляхин себеб дубхъну учу мици а?» Дурариз пици: «Ичв веледари Къур'ан аьгъю апѳувал себеб вуди»» (Аль-Гъяким).

7. Гъацира веледариз чѳурубдихъан, гъарам вуйибдихъан ярхла духъну ккуниваликан хабар тувну ккунду. Диндин ляхнарикан, фу ляхнар фарзар вуш, фѳирсана суннатр вуш, сивак фици ишлетмиш апѳурушра кмиди улупну ккунду. Ва му фарз аба-баблан алдабхъурдар, саки веледин улупнайикъан йисар тамам дархъидикъан гагъди.

8. Веледариз гунагъ фу-вуш, гунгъарин фицдар жюрѳир аш кидибтай. Ктубчѳу гунгъарихъан фици тавбу апѳуруш, ва Аллагу Тааьлайин къанунурилан улдучѳуруиз фициб аьзаб аш, гъадмура улупай.

«Тавбу» кѳуру гафну аьраб чѳалнаъ «гунгъарихъан швумалвал зигуб» кѳуру мяна тувра, яни ужуб дару, гунагънан, шариаьтдиз къаршу рякъхъан хъадакн Аллагу Тааьлайи ва Пайгъамбари ﷺ улупу рякъюхъна гъюбан мяна тувра.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا

Аллагу Тааьлайи дупна (мяна): **«Я Аллагъдихъ ﷻ хъугъдар, Аллагу Тааьлайикан кѳвантѳан аьфв апѳувал ккун апѳинай»** (сура «ат-Тагърим», 8-пи аят).

Пайгъамбари ﷺ гъапну: **«Кѳвантѳан чан гунгъарихъан туба гъапѳу кас заткъан гунгъар дарапѳурик мисал ву»** (Аль-Бухарий, Муслим).

Ибн Аьббасди гъапну: «Гунгъарин аьфв ккун апѳури, амма гунгъар давам апѳур Аллагу Тааьлайин аьлхъюрарик мисал ву»

9. Аллагу Тааьлайиз гъарвахтна вари рякъюрариваликан, дурарин гафар-ляхнар малаикари дѳкѳурайиваликан ва Гъиямат йигъан гъарсабдихъан жаваб тувну ккуниваликан абѳир-бабари веледариз хабар тувну ккунду.

«وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ...»

тербия тувуб

« Аллагу Тааълайи дупна (мяна): «...Аллагу Тааълайи-хъан, заварий ва жилариин [ичв ляхнарикани], фуклара жиниди гъубзидар, гъеле дидий биши ругдинсибтлан гъагъ адаршра, думутлан циб вушра, артухъ вушра, гъаз гъапиш вари лав-гъюл Магъфузидий дибиклана» (сура «Юнус», 61-пи аят).

Гъиямат йигъан гъарсар касди анжагъ чан абмаларихъанди жаваб тувур. Сарихъанра тмуруин гунгъарихъан гъерхидар ва гъич сарихъанра тмуруин гунгъар чаина дисуз даршул.

«... وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى...»

Къур'андий дупна (мяна): «Гъар-саб нефсди жвуван зарарназ гунгъар гъадагъуру. Сарира тмуруин

вахтна веледариз чѳуру гафар дупну ккундар, мисалназ абдал, дажи ва гъ.ж. Увук хъял кайи вахтна, сабур апѳин ва веледдиз чав гъапѳу гъалатѳи улуп.

16. Дурариз, мирасарихъди ужудар аьлакъийригъ духъну ккунду, жвувахъди аьлакъийр чѳур гъапѳуригъ сарпирди салам тувну ккунду, кѳури, ктибтури шулунчва? Дурариз ктучѳу тахсрар аѳв апѳабакан ва сарун дурар кѳваин дапѳну даккнибдикан хабар тувранучва?

Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Увуз гирани ктапѳуригъ аѳв апѳин, увхъан тадабгъуригъ тув ва увуз зулум гъапѳуригъ аѳв апѳин» (Агъмад, аль-Байгъакъи).

17. Дурариз Аллагу Тааълайин дин убхбагъ ухъкан гъарур жавабдар вуйиваликан ва думу ужудар ляхнарикани вуйиваликан хабар тувай.

18. Дурариз алимар, шейхар, имамар, муаъллимар ккун апѳуз улу-



гунгъарихъанди жаваб тувидар» (сура «Анъам», 164-пи аят).

10. Ичв веледар фу ляхнихъ хъаш, фикир тувунчва – мянфяаѳтлуб дарш мянфяаѳтсуз?

Велед яв гъюзчиваликк кканив: да-ахнайиган, гъудужвган, уѳл ипѳруган, телевизориз лигруган, компьютерихъ дуснайиган, душваѳ дурариз иѳи удубзури, йихури, зулум апѳури рьякъюру. Дурариз артухъси китабар урхуз гъитай, мянфяаѳт артухъ шул.

11. Аба-бабаз, аьхюдариз, мялимариз, гъуншйиригъ гъюрмат дапѳну ккунду кѳури, хабар тувуна? Чиб-чпихъна гъюрмат убхюри шулунчва, гъаѳи гъахъиш, веледарира адашихъна, дадаихъна гъюрмат убхюру.

12. Веледар хъайи йишвахъ абйир-бабари гъархъувалар дапѳну ккундар. Дурарин багахъ чиб-чпиз тягъна йивну ккундар. Хъа эгер веледарин мелзалан диѳиб гъеебхъиш, дурариз думу хай даршул ляхнарикани вуйиб улупну ккунду.

13. Ичв веледарихъна, дурарин тѳалабарихъна, метлебарихъна гъюрматниинди лигуранчва? Дарш дурар анжагъ учву гъапиб апѳрударси рьякъюранучвуз?

14. Дурари ужувлан ляхин гъапѳган, дурариз чухсагъул кѳури шулунчва? Даршсана анжагъ чѳуруб гъапѳгантлан гъерхри шулдарнучва? Веледари ужувлан ляхин гъапѳган, дурариз чухсагъул пуб, ужуб тербия тувбакан шула..

15. Веледарин кѳвак кучру гафари-хъан ярхла духъну ккунду. Хъял кайи

пай. Дурарихъди сатѳиди дарсариз, жьямаѳт гъудгъариз, диндин серен-жемариз, мажлисариз гъарахай.

Биѳир ичѳи гъабраз ухшар ву, эгер ухъу дугъаз ужуб тербия тутрувиш, ужувлахъди адрабѳиш, думу харжиб-дихъди абѳѳур. Кѳваинди гъибтайки, веледар Аллагу Тааълайихъан аьхю нигъмат ва жавабдарвал ву.

Фикир апѳинай, ичв мал-мутму, машинар, хулар, пулар, жьямаѳтдин арайиѳ жвуван гъял – мурар вари саб вахтна заткъан имдар хъуз мумкин ву, хъа учву, дин улихъ дибисну, туву тербия му дюн'яйиѳра, ахиратдиѳра шадвал ву. Гъядисдиѳ дупна: «Сар адашихъанра чан веледиз ужуб тербиятлан заан вуйиб фуклара тувуз даршул» (Ат-Тирмизи).

19. Абйир-бабари шлубкъан артухъ Аллагу Тааълайикани гъаму гафариинди дюаѳ апѳури ккун дапѳну ккунду: «Я Аллагу ﷻ! Уву узуз ва йиз абйир-бабариз тувубдихъан гъямд апѳуз кюмек тув. Ва узуз Уву рази шлу ужудар ляхнар артухъси апѳузра кюмек тув. Йиз наслар гъякълудар апѳин. Узу гунгъарин аѳв апѳувал ккун апѳураза. Дугъриданна узу мусурмнариван сар вуза» (сура «Аль-Агъкаѳ», 15-пи аят).

Эгер гъарсар абайи-бабу, ясана чан хиликк жарадин велед ккайи касди гъаму зиихъ улупнайи месѳ-лийригъ фикир туввиш, дугъан «фужар шул йиз веледар?» кѳуру суалназ жаваб бихъур, иншаАллагу.

Аллагу ﷻ кюмек ишри!

Дахъунза варитлан девлету касди, гъудужвунза фагъирди

Адам пайгъамбари чан аьхир багахъ шулайи вахтна чан бай Шис пайгъамбариз васият апѳуру: «Я йиз бай, узу увуз васият апѳураза, ва гъаму йиз васият уву яв веледерира васиятди гъибт. Адам пайгъамбари гъапну: Йип яв веледариз дюн'яйиин машгъул махъанай, ва архаин махъанай. Дугъриданна, узу женнетдиѳ архаинди вуйза, амма Аллагу Тааълайи узу душв'ан адаъну».

Гъаму васиятнан гафарикиан ухъу фикир апѳури гъахъиш, дугъриданна дурар гизаѳ аьхю мяна айидар ву. Гъаз гъапиш му дюн'яйиѳ вари шей'ар ди-гиш шула, саб гъялнаѳ сабкъан гъуб-зрадар. Мисалназ, фукъан девлетлу ксар саб вахтналан фагъирар хъуз мумкин ву ва гъаѳира фагъирар, касибар девлетлу шулу. Фукъан сагъи ксар аьзарлу шулу ва аьзарлудий сагъ шулу, фукъадар шадди уьмур хъапѳрайи ксар бахтсуз шулу. Магъа гъамѳи ву вари шей'ар. Инсандиз варитлан ужуб му дюн'яйиин машгъул хъпахъан ярхла хъуб ву.

Аьжайиб ляхин

Саб «Аьбас» кѳуру тухмиѳ сар кас яшамиш шули гъахъну. Му кас улариѳ дьярѳкърур, чѳуру машинан, дьячѳиргънайи палтар алир вуди гъахъну. Дугъу чаз ипѳуз-убхъуз инсанарихъан ча кѳури гъахъну. Йигъарикани сад йигъан му кас алдахъуру халиѳдин урѳѳарихъинди. Му халиѳдин везираригъ гъяди шул сар му касдин аьгъвалатнакан хабар айир. Му везири, дибисну дугъан хил, халиѳдин мажлисдиз хъади гъягъюру. Му ляхниин халиѳ Аьблудмалик бин Марван аьжайиб шулу. Везири кѳуру: «Я Амируль муьминин, гъаму Аьбасийиан вуйи касдиз саб къиса аьгъя, гъерх дугъхъан». Халиѳра аьламатнан ихтилатарихъ хъпехъуз иштагъ айир

уч'ина дагъдин заьлан аьхю сел гъа-фи. Узунивк'ан уягъ хъайиз, йиз кюфлет штукк батмиш гъахъну, мал-девлетра вари чѳур гъабхъну. Веледарикани сар биѳи бай гъузру, хъа мал-девлетнакан – саб деве. Йиз биѳирра хабахъ дидисну, девейиз лигуз гъушунза. Биѳир саѳиб ягъли йишв'ин дитну, девейин багахъна гъушунза. Дидин багахъна узун гъушган, деве гучѳи дубхъну гъегъру. Думу бисурза кѳури дидихъ хъергунза. Гъадму вахтна диди чан лик йиз машназ йивуру, йиз хъюхъ гъюбгъну, силбар адахъуру ва уларра кур гъахънийиз. Хъасин узун йиз биѳир гъиту терефназди гъушунза. Узун биѳирихъна багахъ шлу вахтна дугъан чѳигъар гъеерхъунзуз. Узун гъадму чѳигъар хъайи терефназди гъушган, биѳир йиккран ткиси жанаврин ушвниѳ шулу, узун хъуркъайиз жанаври думу хътѳюгъну. Магъа гъамѳи, я Амируль муьминин, сад йиш-вандин арайиѳ хал-хизандихъра, мал-девлетнахъра мягърум гъахъунза. Йишвну варитлан девлетлу касди дахъуза, хъа гъудужвунза варитлан фаѳир касди. Му ихтилатниин зарѳди аьжайиб духъну, Амируль муьмининди кѳуру: «Субгъяна Му-къалибуль аьгъвал» (Аллагу ﷻ гъялар дигиш апѳрур ву). (см. книгу Хутѳатуль минбария, 62-пи маш).

Гъаму ухъу зиихъ ктибту ляхникан ухъу, гъюрматлу гъардшар ва чѳир,



вуди гъахъну. Халиѳ Аьблудмалик-ди му касдиз кѳуру: «Хабар тув узуз яв ихтилатнакан». Му касди ктибтуз хъюгъю: «Я Амируль муьминин, дугъриданна узун йиз шагъриѳ яшамиш шулайидарикани варитлан девлетлу кас, варитлан гизаѳ мал-девлет айи кас, варитлан гизаѳ хал-хизан хъайи кас вуди гъахъунза. Сад йигъан узун йиз хал-хизанра, йиз мал-девлетра хъади Шамдин базарариз алвер апѳуз удучѳунза, хъана артухъси гъазанж апѳуз кѳури. Учу рьякъюѳ ади йишв улубкъан, къюб дагъдин арайиѳ дугъужвунча. Учу даахнайи вахтна

аьхю дарс адабгъну ккунду. Гъаз гъапиш му дюн'яйиѳ ухъу гъаргандиз айидар дархъа. Фукъан девлетлу ксар яшамиш шула гъаму дюн'яйиѳ, дурари гъаргандиз гъузрудар вуча кѳуруганси уьмур хъапѳра. Дюн'я сирниѳ ухшар ву. Ухъуз аьгъюганси, сирин гъич гъаргандиз гъубзурдар. Гъаму ихъ дюн'яра гъаѳиб ву, гъи аш, закур адар. Ухъуз гъаргандиз айиб ихъ ахират ву. Ва гъадму ахират ккабалгуз ухъу чалишмиш духъну ккунду.

РАШИД АЪЛИМУРАДОВ

Мистаъ учѳвган аѳру суннат-гъудган

1 « «Фатгъ уль-муин» китабдиъ дупна: «Мистаъ учѳв касдиз къюб ракааѳт мист гирами аѳбан суннат аѳуб ужу ву, думу гизаѳ ражари учѳврашра ва мистаъ деуз ният адаршра» («Иаънатат-талибин», 492 маш).

Аль-Хатѳиб Аш-Ширбинийи дупна: «Думу суннат аѳбаъ мистаъ дусну гъузру ва гъудрузу ксарин саб фаркъвалла адар...» («Мугъни аль-Мугътаж», 340).

Думу суннат фу вахтна аѳурдар?

«Мугъни аль-мугътаж» китабдиъ дупна: «Думу суннат ккудубшуру, эгер мистаъ учѳв кас, чазра аѳгъяди, суннат дараѳди дусиш, саб ѳиб вахтна вушра, хъа эгер думу кѳваълан дубшну саб ѳиб вахтназ дусиш, думу кам шуладар».

«Фатгъуль Муин» китабдин автори дупна: «Мист гирами аѳбан суннат ккудубшуру, эгер мистаъ учѳв кас мист гирами аѳбан суннат кѳваълан дубшну, ясана эгер ѳиб вахтназ вушра мист гирами аѳбан суннат даѳну ккуниб кѳваин имиди дусиш» («Иаънат ат-талибин», 493-пи маш).

«Мистазди учѳвур дишлади мист гирами аѳбан суннат аѳуз хъюгъну ккунду. Эгер мистазди учѳвур суннат гъудган дараѳди дугъжвну гъузиш, Ибн Гъяжарин гаѳниинди дугъу суннат ккидипурадар. Имам аль-Жаргъазийи дупна, асас гаѳниинди, эгер гизаѳ вахтна мист гирами аѳбан суннат дараѳди дугъжвну гъузиш, дидин вахт ккудубѳуру» («Гъяшия аѳля Манхаж аль-къавим»).

Гъаѳира суннат аѳуз вахт гъубзру, эгер инсан шид убхъуз дусиш, ясана гъямд аѳбан сужда гъаѳиш, ясана Къур'ан урхругандин сужда гъаѳиш. Му ляхнарин къяляхъ мист гирами аѳбан суннат аѳуз шулу.

Эгер жвуван фарз-гъудган, ясана жара гъудган гъаѳиш, мист гирами аѳбан саваб шулин, эгер шулуш дидихъди сабси мист гирами аѳбан суннат аѳузра кѳури ният аѳуб герек вуйин?

Жалалуддин Аль-Магъялийи «Канзур-рагъибин» китабдиъ дубикѳна: «Мист гирами аѳбан суннат инсанди фунуб вушра фарз, я суннат гъудган гъаѳиш шула ва дугъу ният гъаѳишра дараѳишра. Гъаз гъаѳиш мист гирами аѳбан метлеб инсан гъудган дараѳди дурусуб ву» («Канз ар-рагъибин», 1/ 230).

«Мукъаддима аль-гъязрамия» китабдиъ дупна: «Фарз, я суннат гъудган гъаѳиш мист гирами аѳбан суннат аѳуб гъисаб ву, дидиз ният гъаѳишра гъаѳундаршра, ва уву къюб ракааѳт гъаѳишра ва думутѳан артухъ вушра».

Дупнайѳдиз давам аѳури, Ибн Гъяжар Аль-Гъайтамийи гъаѳну: «Гъаз гъаѳиш мист гирами аѳбан гъудган метлеб, мист гъудган дараѳди

гъидриѳтуб ву...»

Эгер саб ракааѳт, ясана жаназа-гъудган гъаѳиш мист гирами аѳбан суннат шулайин?

«Мингъаж ат-талибин» китабдиъ дупна: «[Мист гирами аѳбан суннат] шула, эгер фарз, я жара суннат гъудган гъаѳиш, амма саб ракааѳт дарди, асас гаѳ гъамѳиб ву. Узу кѳураза (Ан-Навави), жаназа гъудган аѳбиинди, саждату шшукри ва Къур'ан урхбиинди мист гирами аѳбан суннат шуладар».



Гъаму гаѳариз мяна туври Аль-Хатѳиб Аш-Ширбинийи гъаѳну: «Эгер мист гирами аѳбан гъудган ерина жара гъудган саб ракааѳт, жаназа-гъудган, я саждату шшукри, ясана Къур'ан урхбан сужда гъаѳиш кѳури мист гирами аѳбан суннат аѳуб шуладар» («Мугъни аль-Мугътаж», 1/341).

Ибн Гъяжарин гаѳниинди, мист гирами аѳбан суннат анжагъ мистатѳан аѳруб дар. Хъа ар-Рамлийин гаѳниинди, мистан йишвак каѳхърайи жилинра аѳуз шулу...

Эгер икъамат даѳну гъудган ккебгърайи вахт шулаш ва жямъаѳтдихъди фарз гъудгник кучѳувал ккудубѳвур кѳури гучѳураш, икъаматдиз ккилигуб ужу ву.

«Фатх уль-муин» китабдиъ дупна: «Мист гирами аѳбан суннат саб хусуси сеѳеб адарди гъибтуз ихтияр адар. Амма, эгер фарз гъудгник, ясана жвумийин гъудгник кучѳвру вахт улубкънаш, мист гирами аѳбан суннат дараѳди, дидиз дугъжвну ккилигуб ужу ву».

Мистазди гъудгнин диѳикѳну адарди учѳвган гъаѳру?

Мист гирами аѳбан гъудган гъар ражари мистазди учѳвган аѳруб ву. Хъа эгер фуѳкѳа гъудгнин диѳикѳну адарди учѳвиш, 4 ражари гъамѳи пуб ужу ву:

سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

«СубгъянаЛлагъи, ва-ль-гъямдули-Ллягъи, ва ля илягъа илляЛлагъу ва Ллагъу Акбар, валя гъявля валя къувата илля би-Ллагъи ль-Аълийийиль-Аъзим».

Хъа мистазди учѳвруган, гъудгнин диѳикѳну духъну ккунду, думу ляхин кѳваълан гъархну ккундар.

Гъит Аллагъу Тааълайи ухъуз Чан хулахъна гъюрмат убхъюз ва душваѳ артухъси ибадат аѳуз кюмек туври!

Гъудгнин жикѳбан шартлар

1 « «Ауъзу биллагъи минашшайтѳани рражим». (Аллагъу Тааълайикан нянтлу шейтѳин чѳуруваларихъан урхюб ккун аѳураза).

«Бисмиллагъи ррагъмани ррагим». (Аллагъдин чѳвурнахъан ккебгъраза, Рягъимлури му дюн'ийиѳ варидарихъна, ахиратдиъ – анжах муъминарихъна.)

Ва ният аѳру: «Узу ният гъаѳиза гъудгнин жикѳбан суннат аѳуз Аллагъ бадали».

2-пи ражари – «Шагъада» гъаму жоуреийинди:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

«Ашгъаду алла илагъа иллаллагъу вягъдагъу ла шарика лагъу, ва ашгъаду анна Мугъяммадан аѳдугъу ва расулюгъу».

3-пи ражари – дюаъ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَنِعْمَتِهِ

«Альгъямду лиллагъиллази жааълял маа тѳагъура альгъямду лиллагъи аѳлял ислами ва ниъматигъи» (Гъямд ибшири Аллагъдиз, шид марѳц аѳруб вуди халкъ гъаѳури. Гъямд ибшири Аллагъдиз ﷺ Ислам дин тувури ва туву диндин ниъматариз).

– Шубуб ражари сивак хъатугъа (сивак арак гъарин кюлерикан даѳнайѳ ву).

Гъаѳира саб ражари мелзалан ва саб ражари награрилан сивак алдагъу ва урхуру:

اللَّهُمَّ بِيَضِّ يَوْمِ بِنُورِكَ يَوْمَ تَبْيِضُّ وَجُوهٌ أَوْلِيَانِكَ وَلَا تَسْوَدُّ وَجْهِي بِظُلْمَاتِكَ يَوْمَ تَسْوَدُّ وَجُوهٌ أَعْدَائِكَ

«Аллагъумма баййиз бигъи аснани



ва шудда бигъи ласати ва саѳит бигъи лагъати ва барикѳи фигъи я аргъяма ррагъимин».

– Ушвнихъан ва хъюхънихъан шубуб ражари шид хъжабгъуру.

(Арччул хлихъди ушвниз ва хъюхъниз шид рубкъуру ва гагул хълихъди ичѳи аѳру)

1. Шагъада
2. Ушв хъжабгъуру урхру дюаъ:

اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى دَوَامِ ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

«Аллагъумма аинни аѳла давами зикрика ва шукрика ва гъюсни ибадатик». (Я Аллагъ, гъарган Уву кѳваин аѳуз, Увуз гъямд аѳуз ва Увуз ибадат аѳуз узуз кюмек тув)

Хъюхъ марѳц аѳруган урхру дюаъ:

اللَّهُمَّ ارْحِنِي رَاحَةَ الْجَنَّةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدَّارَيْنِ

«Аллагъумма аригъни раигъаталъ жаннагъ. Аллагъумма инни ас'алюкал аѳѳва вал аѳфията фи ддараѳини».

3. Истигъфар

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ

«Астагъѳируллагъ». (Йиз гунгъарин аѳѳ аѳина, Аллагъ.) Эгер сакъал ккаѳир вуш, мужри исккан зиина диѳикѳну ккунду кушар тѳубарихъди жара аѳури.

– Маш шубуб ражари жикѳру:

1-пи ражари гъамѳиб ният ади: «Узу ният гъаѳиза гъудгнин жикѳбан фарзар тамам аѳуз Аллагъ бадали». Ният маш жикѳбаѳхъди сабси даѳну ккунду!

2-пи ражари – «Шагъада».

3-пи ражари – дюаъ:

اللَّهُمَّ بِيَضِّ وَجْهِي بِنُورِكَ يَوْمَ تَبْيِضُّ وَجُوهٌ أَوْلِيَانِكَ وَلَا تَسْوَدُّ وَجْهِي بِظُلْمَاتِكَ يَوْمَ تَسْوَدُّ وَجُوهٌ أَعْدَائِكَ

«Аллагъумма баййиз ваѳти бинурика явма таѳ яззу вужугъу авлияка ва ла тусаввид ваѳти бизулюматика явма тасвадду вужугъу аѳдаика». (Я Аллагъ! Аку аѳин йиз маш Яв нурихъди Яв ккунидарин машар аку аѳру йигъан, ва кѳру маѳан йиз маш Яв душмарин машар кѳру шу йигъан)

Къаѳд:

Маш жикѳруган:

– шид кубѳну ккунду уларин мурчварин ичѳарикра, хъюхънин, хъюхънин исикк йишвакра, сумѳларик, мужрик, улчѳмарик, улин ѳѳѳмарик, шархълик, исккан кѳванѳнакк йишварик.

Суннат ву:

– машан саргъятарилантина вуйи йишварра жикѳуб.

– маш заълан исизди жикѳуб.

– Хилар жикѳурхъа хъуришларра кади.

Сабан арччул хил шубуб ражари, хъа гагул хилра шубуб ражари жикѳуб ужу ву. Арччул хил жикѳруган урхуру:

1-пи ражари – «Шагъада».

2-пи ражари –

اللَّهُمَّ أَعْظِنِي كِتَابِي بِيَمِينِي وَحَاسِبْنِي حِسَابًا يَسِيرًا

«Аллагъумма аѳѳини китаѳи биямини ва гъясѳни гъисабан ясира». (Я Аллагъ, йиз аѳмалар кайи китаѳ Гъиямат йигъан арччул тереѳнахъанди тув ва гъисаб пѳу аѳин.)

3-пи ражари – шубубан «Астагъѳируллагъ». (Йиз гунгъарин аѳѳ аѳин, я Аллагъ)

Гагул хил жикѳруган урхуру:

1-пи ражари – «Шагъада».

2-пи ражари –

اللَّهُمَّ لَا تُعْظِنِي كِتَابِي بِشِمَالِي وَلَا مِنْ وَرَائِي ظَهْرِي

«Аллагъумма ла туѳѳини китаѳи бишмали ва ла мин варай загъри». (Я Аллагъ, йиз аѳмалар кайи китаѳ я гагул тереѳнаанди, ясана къялхъанди мутуван.)

3-пи ражари – шубубан «Астагъѳируллагъ».

«Уж'вал апуз гьялак йихъай инсанар»

Пирмягъямед Къасумов кIваин апури...

25-пи ноябрь Мягъячгъала шагъриь Р. Гъямзатовдин ччвурнахъ хъайи республикайин Милли библиотекайи табасаран халкъдин машгъур шаир, писатель, журналист, «Ас-салам» газатдин сарпи редактор Пирмягъямед Къасумов кIваин урхъаз бахш дапнаи серенжем гъабхъну.

Думу серенжемдиъ табасаран халкъдин шаирар, писателар, алимар, РД-йин Халкъдин Собраниейин депутатар, журналистар ва хайлин жара ксар иштирак гъахънийи.

Серенжем ачмиш апури, РД-йин писателарин Союздин председател Мягъямед Агъмедовди Пирмягъямед Къасумовдин яратмиш апбан рякъкан ктибтну.

Пирмягъямед Къасумовдин уьмрикан, зегъметнан рякъкан, яратмишарикан вуйи яркъу доклад хъади ихъ ватанагъли, жигъил алим, чIалнан, литературайин ва искусствуйин институтдин илимдин гъуллугъчи Гюлягмад Маллааалиев удучIвнийи.

«Бязи касар гъийин деврин чпин уьмриъ гъизилин ахъю чвумрар уч дапнашра архаин шуладар, фун абцIрадар, хъа тмундар кIуруш, чпиз айи жибзийин рази духъну гъузру. Пирмягъямед Къасумовди чан уьмриъ тасдикъ дапнаи далил гъаму вуйи: гъялал зегъметнахъ ва аьдати уьмур хъапIбахъ хъубкъруб фукIара адар. Девлетар гъиди ва гъягъиди, хъа намус – гъир'ят масу



гъадабгъуз шулдар», – гъапнийи Гюлягмад Маллааалиевди.

Шаир уьмриан къюб ражари гъягъюру. Сабан кечмиш гъахъиган, хъа къюбпи ражари дугъкан вуйи фикир, дугъан эсерар, дугъан гъюрмат инсанариз гъархиган кIури, айту а. Библиотекайин зализ дупнаи ахъю къадар инсанар гъяркъиган, Пирмягъямед Къасумовдин ччвур, дугъаз бахш дапнаи мани гъиссар, дугъкан вуйи фикир дугъахъди таниш вуйи касарин гъич саб вахтнара гъархидар кIури, хиял гъуйи.

Дугъан уьмрин, ляхнин дустар ва юлдшар вуйи академик Мягъямед Гъасановди, улихъна йисари Хив райондин главади гъилиху Камиль Мустафаевди, шаирар: Анварбег Къултаевди, Макъсуд Зайналабидовди, Пирмягъямед

Аслановди ва Гюльбика Уьмаровайи; РД-йин Халкъдин Собраниейин депутат Сефер Аьлиевди, РД-йин лайикълу композитор Къасум Мягъямедовди, РД-йин Жъмяабтлугъ палатайин вакил Алусет Аьзизхановди, табасаранарин агъли касарин Советдин вакил Багъир Ражабовди, ДНЦ-йин илимдин гъуллугъчи, «Ас-салам» газатдин корректор Шарафудин Дащемировди ва хайлин жара касари Пирмягъямед Къасумовдин уьмрикан, дугъахъди сатIиди лихури гъахъи йисари алахъу дюшюшарикан гъюрматниинди кIваин гъапнийи.

Серенжемдин аьхиръ табасарандин агъсакъларин Советдин председател Къадир Къурбановди, Пирмягъямед Къасумов гъаммишан инсанарин юкIварий гъузбан бадали, Дербент вая Дагъустандин Огни шагърарин саб къючейин, ясана багъри СертIил гъулан мектебдин дугъан ччвур иливбан гъякънаан ходайство хъади республикайин Главайихна илтIикIуз планламиш дапнаиваликан гъапнийи.

Серенжемдиъ РД-йин лайикълу артист Аь.Мирзакеримовди, Г.Агъмедхановайи ва С.Муртазаевайи Пирмягъямед Къасумовдин шигърар гъурхнийи.

ЗУБАЙДАТ ШЯБАНОВА

ШАИР, ПИСАТЕЛЬ, ЖУРНАЛИСТ

Аьф апиина

Аьф апиина ич, Аллагъу Тааьла, Жигъил вахтна алдагънуш къяни ликар. Зигъим ашра, гъахънийза диндин аьвам-Вахтниинди швумал дархъи тахсиркар.

Аьф апиина ич, Аллагъу Тааьла, Гъич духъну ккундайзуз Яв диндин мисккин. Гъит, уларикк рякъру-дарякъру аьлам Гъамускъана ишри Исламдиъ сикин.

Саб чIвез гунгъар уч дапнашул зура, Вижна кадру ахмакъ яшнан йисари. Иблисди дамах капIнушул узукра, Гъаддин хажалат айиз гъи гъиссарий.

Аьф апиина ич, Аллагъу Тааьла, Гъязур вуза йигъ – йишв апуз Увуз сужда. Аьфв апиина ич, Аллагъу Тааьла. ДарапIди ккудубшуб фарз вуйи, бурж дар.

Аьфв апиина ич, Аллагъу Тааьла, Чан вахтна дарапIуб гъи вузуз гъяйиф. Аьфв апиина ич, Аллагъу Тааьла. Бизар хъидарза зат апуз Яв тяриф.

Аьф апиина, аьф апин, ккуни Аллагъ, Къибла терефназди илтIикIру касарин. Аьф апиина, аьф апин, массан Аллагъ. Марцци Исламдиз илтIикIнай гъарсарин.

Аьф апиина, аьф апин, Ръгъман Аллагъ, Жибзи гъалатIар деетнуш лукIари. Аьф апиина, аьф апин, жумарт Аллагъ, Иблисди кIвахъни гъапIу ич юкIварин.

Аьф апиина ич, Аллагъу Тааьла, Гъардиз лайикълу къимат Туврур вува. Инсан чав ву хрур чаз уж'вална бала Гъякъ-нягъякъ абгрупп Тек Уву вува.

ЦийикIултIан текрар апуз ккундузуз: – Аьф апиина ич, Аллагъу Тааьла. Фициб аьгъвалатнагъ ахъишра узу, Яв лукI вуйивал гъархидарза, валлагъ.

Анжагъ Уву, анжагъ Уву, Сар Уву Ужувларин ужубсиб пай капIрурва. Анжагъ Уву, анжагъ Уву, Сар Уву Къюби дюнийрин къисмат гъял апIрурва...

ПИРМЯГЪЯМЕД КЪАСУМОВ

ДИНДИН КЪАНУН

Гъудгнин жикIбан шартIар

6 « Къайд:
– Шид тIубаригъян дубшну ккунду;
– Шибариин ва шибарин исикк шид кубкIуз манигъвал апIруб дархъуб.
Хилар жикIруган суннат ву:
– хилар гъюнарихъна жикIуб.
– тIублан хъаш: эгер дидккан шид ккудубчIвурдарш, тIублан хътапуру, эгер гъябгъюруш, думу тIуб'ин мина-тина илтIибкIуру.
– КIулин масгъ апIуру.
Вари кIулин шубуб ражари масгъ апIуб сунна ву. Урхуру:
1-пи ражари – «Шагъада».
2-пи ражари –

اللَّهُمَّ حَرِّمْ شَعْرِي وَبَشْرِي عَلَى النَّارِ

«Аллагъумма гъяррим шааьри ва башари аьла ннар». (Я Аллагъ, йиз кушар ва жандак жегъеннемдин циз гъярам апин.)

3-пи ражари – шубубан «Астагъфирулагъ».

– Ибарин шубуб ражари масгъ апIуру (айтIан ва заьлан). Думуган урхуру:

1-пи ражари – «Шагъада».

2-пи ражари
اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ
«Аллагъуммаж'аьльни мина ллазина ястамиуналь къавла фаяттабиуна агъсанагъ».

3-пи ражари – шубуб «Астагъфирулагъ».

– Ликар жикIуб.

Ликар гагул хлихъди къамкъарихъна жикIуб ужу ву ва гагул хлин бицIи тIубахъди ликарин муркларигъянмина арччул ликрин бицIи мурклихъан ккебгъну гагул ликрин бицIи мурклихъ ккудубкIруганси жибкIуру. Сабан шубуб ражари арччул лик жибкIуру, хъасин шубубан гагул, урхуру:

1-пи ражари – «Шагъада».

2-пи ражари – дюаь:

اللَّهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمِي عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزَلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ

«Аллагъумма саббит каадамайя аьля ссиратIи явма тазиллю фигъильакъдам». (Я Аллагъ ликар ккутIуччвру

йигъан йиз ликар СиратI гъяд'ин деркк.)

3-ражари – шубуб «Астагъфирулагъ».

Гъудгнин жикIбалан къяляхъ сунна ву:

– сацIиб шид убхъуб;

– шалврик шид кибчуб;

– хилар ккидисну заваризди лигъури, исихъ улупнайи дюаь урхуб (шубуб ражари):

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ وَاجْعَلْنِي مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ

«Ашгъаду алла илагъа иллаллагъвягдагъу ла шарика лагъ, ва ашгъаду анна Мугъяммадан аьбдугъу ва расулюгъ. Аллагъуммаж'аьльни минаттавабина важаьльни минальмутатIагъгъирина, важаьльни мин ибадикассалигъина, субгъянакаллагъумма ва бигъямдика,

ашгъаду алла илагъа илла анта, астагъфирука ва агубу илайка, ва саллаллагъу аьла саййидина Мугъяммадивва аьла алигъи ва сагъбигъи ва саллам».

(Узу дугъриданна, ибадат апуз лайикъ вуйир Тек Сар АллагъIан ﷺ гъайри, сарун фужкIа адар кIури, шагъидвал хураза, Сар ву Думу, Дугъаз шерик вуйидарра фужкIа адар. Ва гъацIира шагъидвал хураза, дугъриданна, Мугъяммад – Дугъан лукI ва Дугъу Гъаьнайир ву, кIури. Я Аллагъ, узу туба апIрударикан, марццишин уьбхрударикан апин. Уву, Аллагъ ﷺ, марццир вува (Увуз къяфирари кIурубдихъан), гъямд ибшри Увуз. УвугIан гъайри, ибадат апуз лайикъ вуйир сарун жарар фужкIара адрувализ узу шагъидвал хураза. Йиз гунгъарин аьфв апIуб Увкан ккун апIураза, ва Увуз туба апIураза. Ва Аллагъдин салават ихъ сеййид Мугъяммад пайгъамбариина, дугъан хизандина ва асгъябариина);

– шубуб ражари «Аль-Къадр» сура урхуру.

– Гъудгнин жикIруган, къайда уьбхюри, яни улупнайиганси, гъендемар чиб-чпихъди жикIуб фарз ву.

РД-ЙИН МУФТИЯТ

«Диндиз гьормат дапну ккунду» ктуру гафарин фици гъаври шулу?

– Ухьуз агъьоганси, диндин ляхин, ухьу иштирак гъахьшира, дархьшира, Аллагьу Тааьлайин улхьь апидри, иншаАллагь. Хьа ухьу аптурайиб анжагь жьуз бадали, жьузав Аллагьу Тааьлайин улхьь савабар хьлан бадали аптурайиб вуйихь. Хьа «диндиз гьормат» ктуру гафарин гьаци гъаври духьну ккундуки, ухьу диндин ляхиниз инкарвал даралди, думу ляхиниз иштирак шули, хьа шулдарш, гафизиндисиана кюмек дапну ккунду. Эгер диндира шулдарш, кюмек аптурариз мангьтвалкьана даралди ккундар. Гьит Аллагьу Тааьла кюмек ишири.

– Шивнуд йисаь ади Мугьаммадиз пайгъамбарвал буйругь гьапну?

– Мугьаммадиз пайгъамбарвал буйругь апруган, дугьан 40 йис тамам дубхьнаи. Ва гьадму йисаь ади, дугьу Ислам дин тарабгьуз хььогьну.

– Жилириз чан хширихьди жямьягь-гьудган апуз хай шулин?

– Жилирина хшири сатиди гьудган апуз гизаф фазилатна ляхин ву. Фицики дурари жямьягь-гьудган апура, хьа жямьягь-гьудгнин сарна-сарди гьапну гьудгнинтиан 27 ражари аргухь саваб шулу. Гьаци вуйиган, эгер мистаз жямьягь-гьудгниз гььгьюз шулдарш, хулаь жилирина хшири вушра жямьягь-гьудган апинай.



– Слин йикк гьарам вуйибдикан агъязуз, хьа суал гьамциб вуйиз: думу масу туври, алвер апуз хай шулин? Сабсана суал: узуз нивкьукди сил гьабкьунзуз, мидин мяна фициб ву?

– Сил масу тувуз хай шулдар. Му ляхиниз Абу Пурайрайихьан вуйи Пайгъамбарин п гьядис далил ву: «Дугьриданна, Аллагьу Тааьлайин гьарам гьапну арагь ва дидлан гьабхь пул, гьабкьиб фука ва дидлан гьабхь пул, сил ва дидлан гьабхь пул» (лиг «Гьяятуль гьайван аль-Кубра» 2-пи том, 437-пи маш).

Гьаци вуйиган, думу ляхин Аллагь гь бадали гьибт, дугьу увуз думутлан ужуб тувди, иншаАллагь. Гьарган кьванди гьибтки, ухьуз дибикнаи ризкь ухьухьна рубкьиди, сархьанра дидкан саб тикисибкьан ктабгьуз

– Аллагьу Тааьлайин 99 ччвур кьванн апинайчва. Гьадрар кми-кмиди урхури гъахьшиш, гизаф ужувлар шул, ктури гьеебхьунзуз.

– Ав, дугьриданна, Аллагьу Тааьлайин ччвурар шулкан гизаф текрар апурвални хайтиракан жорбежор риваятар а. Гьаци вуйиган, дурар гизаф текрар апури гъахьшиш ужу ву.

- 1. Аллагь. 2. Ар-Рагьман. 3. Ар-Рагьим. 4. Аль-Малик. 5. Аль-Кьуддус. 6. Ас-Салам. 7. Аль-Мумин. 8. Аль-Мутаймин. 9. Аль-Азиз. 10. Аль-Жаббар. 11. Аль-Мутакаббир. 12. Аль-Халик. 13. Аль-Бари. 14. Аль-Мусаввир. 15. Аль-Гьаффар. 16. Аль-Кьагьгьар. 17. Аль-Вагьгьаб. 18. Ар-Раззакь. 19. Аль-Фаттагь. 20. Аль-Альим. 21. Аль-Кьабиз. 22. Аль-Басит. 23. Аль-Гьяфиз. 24. Ар-Рафиз. 25. Аль-Музи. 26. Аль-Музил. 27. Ас-Самит. 28. Аль-Басир. 29. Аль-Гьякам. 30. Аль-Аьдл. 31. Аль-Льтиф. 32. Аль-Хабир. 33. Аль-Гьялим. 34. Аль-Азиз. 35. Аль-Гьяфур. 36. Аш-Шакур. 37. Аль-Альни. 38. Аль-Кабир. 39. Аль-Гьяфиз. 40. Аль-Мукил. 41. Аль-Гьясиб. 42. Аль-Жалил. 43. Аль-Карим. 44. Ар-Ракиб. 45. Аль-Мукиб. 46. Аль-Васит. 47. Аль-Гьяким. 48. Аль-Вадуд. 49. Аль-Мажд. 50. Аль-Бакс. 51. Аш-Шагид. 52. Аль-Гьякь. 53. Аль-Вакил. 54. Аль-Кьавий. 55. Аль-Матин. 56. Аль-Валий. 57. Аль-Гьямид. 58. Аль-Мутси. 59. Аль-Мубдигь. 60. Аль-Муид. 61. Аль-Мутгьин. 62. Аль-Музит. 63. Аль-Гьяй. 64. Аль-Кьайюм. 65. Аль-Важд. 66. Аль-Мажд. 67. Аль-Вагьид. 68. Ас-Самад. 69. Аль-Кьадир. 70. Аль-Мукаддир. 71. Аль-Мукаддим. 72. Аль-Муаххир. 73. Аль-Авваль. 74. Аль-Ахир. 75. Аз-Загьир. 76. Аль-Батин. 77. Аль-Валий. 78. Аль-Мутааьли. 79. Аль-Барр. 80. Ат-Тавваб. 81. Аль-Мунтаким. 82. Аль-Аьфува. 83. Ар-Рауф. 84. Аль-Маликуль-мулк. 85. Зуль-Жалали валь-Икрам. 86. Аль-Мукаддигь. 87. Аль-Жамит. 88. Аль-Гьанни. 89. Аль-Мутгьни. 90. Аль-Манигь. 91. Ад-Дарр. 92. Ан-Нафигь. 93. Ан-Нур. 94. Аль-Гьади. 95. Аль-Бадигь. 96. Аль-Бакигь. 97. Аль-Варис. 98. Ар-Рашид. 99. Ас-Сабур.

хьибдар. Хьа Аллагьу Тааьлайин ухьхьан имтигьан гьадабгьура: гьалал рякькьди гьазанж апуреш, даршсана гьарам рякькьди.

Кьюбин суалнакан ктуруш: сил нивкьукди рякькьовали чтурувал, читинвал ва гьарам мутму улупура (лиг «Гьяятуль гьайвани аль-Кубра», 2-пи том, 440-пи маш).

Нивкьукди дурар рякькьовалин сеbeb уву дурарикан гизаф фикрар апурвалра хьуз мумкин ву. Гьаци вуйиган, думу гунагьнан ляхин Аллагь гь бадали гьибт, ва, иншаАллагь, дурар нивкьуь рякьидарвуз.

ЩИЙИ ЙИСАЗ ПОДПИСКА АПИНАЙ

Ассаламу алейкум, гьорматлу газат урхурайндар! Инсанди Аллагь гь бадали фуькан гизаф ужулар ляхнар гьапниш, гьадму кьадар дугьаз Ахиратдиь рягьатра хьибди, иншаАллагь.

Ухьу ужвал апуз, гьормат апуз гьарган чалимши духьну ккунду. Гьарсар касди чакьан шлубси Ислам дин тарабгьузэра кюмек дапну ккунду. Ав, Ислам дин, ухьу фука даралнишра, дугьубжаруб дар, амма ухьу му ляхин жьуз бадали, жьузав саваб бадали апурахьа. Хьа думу ляхнариван ухьуз хабар адарш, ухьу дурар фиши тамам апинохьа? Гьивмат йигьан «сабар гьабхьундарис» ктуру жавабра ухьхьан тувуз даршул, гьаз гьапниш гьийин йигьан му ляхнариван агьао апуз лап рягьатди ву, дидис гизаф мумкинваларра а. Думу мумкинваларикан саб ихь багьри чгалинди удубчтуруайи «Ассалам» газат ву. Му газатдигь ухьуз гизаф мянфавьелу мажалибир чап апура. Учву хььу суаларис ихь алимари Шариадидь айиси жавабар туьра. Учвхьан гьацира Шариадидикан вуйи жьуван суалар редакцийин почтайизра хьгьуз шулачхьан.

Гьорматлу мусурман, «Ас-салам» газатдин подписка даралди мигьибтанай. Дидкан учву урхьалан кьаляхь ичв веледаризра кьидибтай.

Гьашира урхьалан кьаляхь подписка дапну адру гьунширихьна, гьулардарихьна урхуз тувш, учвуз, иншаАллагь, хьана гизаф саваб хьибди.

«Ас-салам» газат сеbeb дубхьну, фуькан исанар диндин рякьюз дурна. Дурари кми-кмиди газатдин редакцияиз кьвангьлан чухсагьул ктури кагьзар хьгаури шулу. Эгер учвуэра диндин тереф бисуз ккунди аш, ясана ичв багьхьуйиригьиз, мирасариз ужвал кун апурарш, му газат хулаь адарди мигьибтанай. Фикрар мапанаийки, учву жьуз бадали му ляхин учвкан кун апура ктури. Валь думу дини дар, учуз анжагь ихь ватангьлибирин диндин тереф за дубхьну ккундучуз. Дугьриданна, ихь гьарсарин ниятарикан Аллагьу Тааьлайиз укьуйи агьа.

Гьит Аллагьу Тааьлайин ухьуз ужулар ляхнар аргухьдиси апуз, илим агьао апуз тавфиьвал туври! Амин!

ГАЗАТДИН РЕДАКЦИЯ

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАДА-РИФА

ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ АБИТУРИЕНТОВ НА ОЧЕРЕДНОЙ УЧЕБНЫЙ ГОД

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культ исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа».

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет;
- ✓ в Медресе – 3 года.

Наш адрес: г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136
тел.: 8 988 294 56 16

– Гьудгник кайи вахтна, гьудган апуз ккипнайибдилан улдучивши, гьудган кам шулин?

– Гьудгнин шартларикан саб, гьудган апурарш йишв марциб хьуб ву. Гьаци вуйиган, гьудгниз ккипнайибдилан марши йишв инди улдучивну ктури, гьудган батил шулдар, хьа эгер думу йишв марциб дарш, гьудганра кам шулдар.

– Хулаь сарна-сарди жьуван кечмиш гъахь багьхьуйирихьан зикир апруган, «ла илагьа илла/лагь» фуькан пуб чляан шулу? 100, 200, 500, 1000?

– Сарди зикир урхьан саб тайин вуйи кьадар айиб дар, увуз ккунибкьан урх. Фуькан аргухь зикир гьурхиш, гьадмуькан ужу ву. Уву гьурху зикир кьадарна саваб кечмиш духьнайирихьна, иншаАллагь, рубкьиди.

РД-ийн Муфтияти Табасаран ва Хив районриз улупнайи гьудгнин вахтар

Рузнама						
Январь						
Йити	Гьаривал Ас-Субе	Рити гьудуб	Лисундин Аз-зугьр	Гьариван Аль-вср	Давкан Аль-Магьриб	Хьестирхи Аль-ишья
1	05:18	06:53	11:43	14:05	16:24	17:54
2	05:19	06:55	11:43	14:05	16:23	17:53
4	05:21	06:57	11:44	14:05	16:23	17:53
6	05:23	06:59	11:45	14:04	16:22	17:52
8	05:24	07:00	11:45	14:04	16:22	17:52
10	05:26	07:02	11:46	14:05	16:22	17:52
12	05:27	07:04	11:47	14:05	16:23	17:53
14	05:29	07:05	11:48	14:05	16:23	17:53
16	05:30	07:07	11:49	14:06	16:23	17:53
18	05:31	07:08	11:50	14:06	16:24	17:54
20	05:33	07:09	11:51	14:07	16:25	17:55
22	05:34	07:10	11:52	14:08	16:26	17:56
24	05:35	07:11	11:53	14:09	16:27	17:57
26	05:35	07:12	11:54	14:10	16:28	17:58
28	05:36	07:13	11:55	14:12	16:30	18:00
30	05:37	07:13	11:56	14:13	16:31	18:01